

APŽVALGA

LIETUVIŲ INFORMACINIS KULTŪRINIS LEIDINYS

Nr. 7

1946 m. sausio 10 d.

NURTINGEN

ŠMEIŽTAI IR TIKROVĖ

Sunkų tremtinio gyvenimą lydi ne vien tėvynės ilgesys, ne tik įvairūs vargai, nedatekliai, bet ir nuolatinis to gyvenimo netikrumas, kuris kaip tas Damoklo kardas kybo virš mūsų. Dažnai ir vis iš naujo mūsų ir taip neramų gyvenimą drumsčia įvairūs nenupešinti kaltinimai ir šmeižtai, kurie mums, nenorintiems šiuo metu grįžti į tėvynę, tai iš vienos tai iš kitos pusės užmetami. Neseniai oficialus amerikiečių karinės vadovybės laikraštis "Neue Zeitung", skiriamas vokiečių gyventojams, išspausdino straipsnį, kuriame visi dar negrįžę į savo tėvynės Vokietijoje esantieji užsieniečiai vadinami fašistais, naciais ir kriminaliniais nusikaltėliais, kurie tik dėl savo pikty darbų bijodami bausmės negrįžta į tėvynę. Dabar vėl tas pats laikraštis patalpino kitą straipsnį, kuris tiesioginiai liečia tik pabaltiečius. Straipsnyje tarp kita ko rašoma: "...daugumas Baltijos kraštų pabėgėlių tik dėl savo simpatijų nacionalsocializmui yra pabėgę į Vokietiją. Be to, Baltijos kraštų pabėgėliai yra daugiausiai atsakingi dėl padarytų nusikaltimų, kurie sudaro ir kitų tautų tremtiniams didelių sunkumų ir kelia neramumus gyventojų tarpe."

Iš Amerikos gaunamomis žiniomis, ir tenykštėje įtakingoje, nors ir nekomunistinėje, spaudoje pasirodo straipsnių, kurie puola nenorinčius šiuo metu į savo tėvynę grįžti pabaltiečius. Taip, pav., vienas įtakingiausių amerikiečių dienraščių "New York Times" paskelbė platų straipsnį, pristatydamas JAV visuomenei pabaltiečius tremtinius, esančius Vokietijoje, kaip pronacius, vokiečių talkininkus ir pataikūnus, pabėgusius iš savo krašto į Vokietiją iš baimės, jog tėvynėje jiems gali tekti atsiskaityti už savo nusikaltimus. Tame straipsnyje paskelbta nemaža gandų ir prasimanymų apie pabaltiečių stovyklas Vokietijoje, kur net ir dabar veikia savotiški "gestapo", neleidžiant prasižioti lietuviams, latviams ir estams, norintiems grįžti į tėvynę, tėroru ir grėsinimais palaiką diktatūrinę tvarką tarp tautiečių.

Toki tai kaltinimai metami mums, kad vietoje Sibiro pasirinkome Vokietiją ir nenorėdami išgyventi antrąją bolševikų okupaciją bėgome toliau į vakarus, arčiau demokratinio pasaulio, kur dar nepamintos žmogaus teisės. Lengva suprasti, kad šie šmeižtai ir nepamatuoti užmėtinėjimai pabaltijo pabėgėliams neišsina iš mūsų padėti suprantančių ir mūsų tėvynės anksavimą nepripažįstančių vakarų demokratijų atsakingų įstaigų, nors kartais visuomenės suklaidinimui prie šių šmeižtų bandoma prikergti vienos ar kitos įstaigos ar atsakingo pareigūno pavardę, ir mes prieš tuos šmeižtus reiškiamo griežiausią protestą. Prieš tiesą mylintį pasaulį Lietuva nėra nė mažiausiai susitepusi. Kad laisvės Lietuvos kūrimui pasižymėję veikėjai pirmosios bolševikų okupacijos metais buvo tremiami ir kalinami kėlėjimuose, o vėliau palankiomis aplinkybėmis išėjo į laisvę ir vėl bolševikams besįartinant pabė-

go Vokietijon, tai jie dar negalima vadinti kriminaliniais ir nusikaltėliais. Kad vokiečių rudojo siantėjimo metais Lietuvoje naciams nepavyko sukurti lietuvių SS legione ir už tai mūsų žymesnieji asmenys atsidūrė koncentracijos stovyklose ir ten žuvo, kad į vokiečių kariuomenę nemaža jaunų vyrų pateko iš darbo lagerių, kur jiems buvo pasiūlyta mirti badu arba stoti į kariuomenę, kad į pagelbines transporto tarnybas ir darbus Vokietijoje prievarta buvo gaudomi lietuviai net iš bažnyčių ir gatvių, - tai už tai dar negalima vadinti pronaciiais ir fašistais. Kad vokiečiai, pradėję karą prieš sovietus per Karaliaučiaus radiją paskelbė, jog jų kariuomenę gražinanti Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę, o po trijų savaičių skaudžiai apvyklė, paskelbdama Lietuvą Generalkomisariatu, kad tuoj po to planingai pradėjo plėsti kraštą, dalinti žemes, žemes, fabrikus, namus savo tautiečiams, kad daug ūkininkų buvo išvyta iš jų nuosavų ūkių, kad, pav., Švenčionių apskr. buvo sušaudyta apie 2.000 Lietuvos piliečių, kad masiniai žudymai vyko daugelyje Lietuvos vietų, kad mūsų vadovaujantieji asmenys sėdėjo Gestapo kalėjimuose ir buvo kankinami priverčiamo darbo stovyklose, kad nė vienas protingas lietuvis, dėl savo negermaniškos kilmės, ne tik kad negalėjo priklausyti nacių partijai, bet ir jai nesimpatizavo, - dėl viso šito negalima mums mesti kaltinimą, kad mes buvome nacių draugai ir sąjungininkai. Galima drąsiai teigti, kad nėra užregistruota nė vienas didesnis nusikaltimas, kurį būtų padaręs lietuvis Vokietijoje, kai tuo tarpu apie kitų tautybių nusikaltimus labai dažnai tenka skaityti spaudoje ar iš kitų šaltinių patirti.

Darosi įspūdis, kad tai yra tie patys ir to pačio fabriko gaminti šmeižtai, kuriais naudojasi ir kiekviena proga mėgsta pasišvaistyti amerikiečių lietuvių komunistų spauda, mus, pabėgusius į Vokietiją, vadindama tais pačiais fašistais, lietuviškais kvieslingais ir panašiais komunistiško žodyno "perlais". Mūsų partizanai, kurie kovoja už krašto laisvę, tų pačių šaltinių yra vadinami banditais.

Reaguoti į šiuos biaurus ir neteisingus mums kaltinimus turime kiekvienas, lygiai kaip į juos reaguoja ir už mums metamus kaltinimus atsako mūsų užjūrio broliai. Štai į tą anksčiau "New York Times" padarytą nepagrįstą pabaltiečiams kaltinimą, kaip į bolševikinės kilmės gaudus, Amerikos lietuvių gyvai reagavo, lietuviškos bendruomenės vardu pasiųsdami tam laikraščiui protestą, atremiantį tuos prašimanyms ir nurodantį tikrąsias gyvenimo sąlygas ir padėti Vokietijoje išblaškytų asmenų stovyklose, o taip pat nušviečiantį iš Lietuvos pasitraukimo priežastis. Tas pats "New York Times", atitaisydamas savo klaidą, išspausdino kitą straipsnį, kuriame rašoma: "Labai galimas daktas, kad tarp daugelio tūkstančių esama ir kai kurių fašistų ir buvusių Vokietijos sąjungininkų, kuriems reikia specialaus traktavimo, tačiau milžiniška dauguma šių žmonių tai tremtiniai, kurie priešinosi ir Vokietijai ir Rusijai savo šalių nepriklausomybės vardu, kurią JAV dar tebepripažįsta. Vokietija jau negali šiems žmonėms pakenkti, bet Rusija, anksčiau jį šalis, žiūri į juos mažiausiai kaip į komunistų partijos linijos priešus ir, gal būt, kaip į išdavikus, ir lengva įsivaizduoti koks būtų jų likimas, jei jie būtų patvirtinti į jų tėvynes."

Dar vieną palankų mums pasisakymą randame Fuldos amerikiečių karinio komendanto Ch.F.Russe žodžiuose: "Kiekvieną atveju atmetamas skundās, kad lenkai ir baltai esą buvę nacių sąjungininkai... Įeikite į šitų tautų būklę: jos turėjo vykti į Vokietiją darbams arba į koncentracijos lagerius, kur su žmonėmis buvo elgiamasi blogiau kaip su gyvuliais... Tie žmonės prarado savo tėviškę, šeimą ir bet kokią nuosavybę..." /"Fuldaer Volkszeitung" 1945.XI.17 Nr.6/. Taip pasisako amerikietis, susipažinęs su tikromis mūsų pasitraukimo iš tėvynės priežastimis ir su tikromis mūsų gyvenimo, anksčiau ir dabar, Vokietijoje sąlygomis.

Malonu, kad ir daugiau objektyvių mūsų padėties vertinimų ir užuojautos užtinkame ne tik Amerikoje, bet ir Anglijoje ir kituose demokratinuose kraštuose ir kad tie vertinimai yra gausesni už tuos melagingus šmeižtus, kilusius iš visiems aiškiai žinomų šaltinių. Ko šitais šmeižtais siekiama galima suprasti ir iš tame pačiame "Neue Zeitung" baltiečius puolamajame straipsnyje pastabos, kad "rusai labai rūpinasi iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos į Vokietiją pabėgusių asmenų gražinimu", tačiau "pagal Jaltos susitarimą JAV pasilaikė sau teisę traktuoti juos ne kaip sovietų piliečius, bet senąsias jų pilietybes."

Taigi, protestuodami prieš šiuos nepamatuotus kaltinimus, nesiduokime per daug jų paveikiami, žinodami, kad už mus yra dar kam užsistoti, kad, nežiūrint šių šmeižtų, demokratinis pasaulis vis dėl to žino ir dar vertina tiesą ir kad teisybė prieš melą turės laimėti.

J. Žilvinas

JAV KONGRESO ATSTOVAS REIKALAUJA LIETUVAI NEPRIKLAUSOMYBĖS

Iš JAV gauta žinių, jog senatorius Willis ir kongreso atstovas Kelly kongresui patiekė rezoliuciją, kurioje reikalaujama gražinti Lietuvai nepriklausomybę. Kaip amerikiečių lietuvių dienraštis "Draugas" Nr.264 praneša, kongreso atstovas O'Konski, pasisakydamas atstovų rūmuose dėl šios rezoliucijos, tarp kita ko pareiškė: "...po raudonojo fašizmo valdymu daugiau negu trečdalis visų Lietuvos žmonių yra iššaudyti, išvežti į Sibirą, sugrūsti į kalėjimus arba netekę visų savo nuosavybių ir konstitucinių teisių." Toliau atstovas O'Konski pažymėjo, jog tylėjimas apie Lietuvoje vykdomą terorą yra nusikalstamas ir todėl smerktinas ir savo kalbos pabaigoje pridūrė, kad "kaip ir kiekviename krašte po sovietų dominacija maistas, drabužiai, galvijai ir visi ūkininkavimo ir žmonių įrankiai buvo jėga išplėsti iš Lietuvos žmonių, ir dabar tie žmonės yra prisilęgti neturto ir vargo didesnio, negu gali įsivaizduoti žmogus."

PORTUGALŲ SPAUDA APIE LIETUVĄ IR PABALTIJĄ

LAIC "Draugo" Nr.265 praneša, jog "Lisabonos laikraštis "A Voz", rašydamas apie Tautų Sąjungos susirinkimą, pažymi, kad į ją turi būti kviečiami visi senieji nariai, jų tarpe ir Lietuva kartu su kitomis Pabaltijo valstybėmis. Toliau laikraštis, rašydamas apie karą nusikaltėlius ir aptardamas punktą, kuriame karą nusikaltėliais skaitomi ir nusikaltusieji prieš komunizmą, pabrėžia, kad į karą kriminalistų skaičių pirmieji eilėje turi būti įtraukti ir tie, kurie deportavo Pabaltijo žmones."

VISŲ MŪSŲ TIKSLAS - LAISVA IR NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

ŠIMTAI TŪKSTANČIŲ AMERIKIEČIŲ PASISAKO UŽ
LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMĄ. ISTO-
RINIAI AMERIKOS LIETUVIŲ KONGR. NUTARIMAI

Pirmosios žinios apie Amerikos Lietuvių Kongreso darbus ir nutarimus Vokietijoje gyvenančius tremtinius pasiekė žymiai anksčiau, bet vis dėl to reikėjo išlaukti pora savaitių, kol žinių apie kongresą, jo darbus ir nutarimus iš gautų JAV lietuviškų laikraščių buvo pakankamai duoti Vokietijoje gyvenantiems tremtiniams pilną tų darbų ir nutarimų vaizdą.

Kaip visiems žinoma, Amerikos Lietuvių Kongresas praėjo lapkričio 29-30 ir gruodžio 1 d.d. Jį sušaukė Amerikos Lietuvių Taryba. Kongrese dalyvavo visų patriotinių lietuvių organizacijų iš JAV ir Kanados delegatai. Kongresas įvyko Čikagoje, didžiausioje ir stipriausioje užsienių lietuvių kolonijoje, Congress Hotelyje. Visi buvę bereikalingi trynimaisi tarp Amerikos Lietuvių Tarybos ir Lietuvių Misijos, kuri siūlė suvažiavimą sušaukti Vašingtone ir išsyk buvo pasišovusi su reikalavimais dėl Lietuvos laisvės išstoti Vašingtone atskirai, buvo išlyginti lapkričio viduryje, ir Amerikos Lietuvių Kongresas pavirto ne tik forumu teisėtiems lietuvių tautos reikalavimams išreikšti, bet ir užsienių patriotų lietuvių vieningumo sunkiu Lietuvai momentu didinga demonstracija.

Tarytum priešžaismis šiam Amerikos Lietuvių Kongresui buvo amerikiečių lietuvių komunistų suvažiavimas Pitsburge, įvykęs lapkričio 23-24 d.d. Komunistai suvažiavimą rengė ir pravedė su didžiule pompastika, jame dalyvavo apie 300 delegatų komunistų, atstovavusių keliolika tūkstančių lietuvių, kurie priėmė nutarimus ir rezoliucijas, užgirančias šiandieninę Lietuvos padėtį, pasisakančias už Lietuvos subolševikinimą ir nesigailinčias keiksmažodžių ir gražių žodžių lietuviams tremtiniams, išsiblaškiusiems Europoje. Visos šios rezoliucijos buvo perduotos JAV Valstybės Departamentui anksčiau, negu susirinko Amerikos Lietuvių Kongresas. Nežiūrint skaudaus disonanso, kurį komunistai įneša į patriotinę lietuvių veiklą, amerikiečiai lietuviai nedaug tesirūpina tomis rezoliucijomis, kadangi JAV Valstybės Departamentui taip pat gerai pažįstami ir aiškūs komunistų veikimo metodai, vienodai pasisakant visais klausimais, tesančiais naudingais tiktai Maskvai. Kaip tik prieš Amerikos Lietuvių Kongresą amerikiečių lietuvių spaudoje pabiro dešimtys protestų, adresuotų lietuviams amerikiečiams komunistams, Pitsburgo suvažiavime išdrįsusiems atstovauti ir tas lietuviškas organizacijas, kurios jų nebuvo siuntusios.

Amerikos Lietuvių Kongreso darbų aprašymui naudojamesi didžiųjų amerikiečių lietuvių dienraščių "Naujienos" ir "Draugas" pranešimais, iš kurių susidaro toks vaizdas.

KONGRESAS PRADEDA DARBĄ

"Naujienos" lapkričio 29 d.: "Šiandien ryte Congress Hotelyje prasidėjo pats skaitlingiausias Amerikos Lietuvių Kongresas. Beveik iš visų didesnių kolonijų yra pasiųsti dele-

gatai, kurie per tris dienas svarstys būdus Lietuvai išlaisvinti. Pirmieji pasiekė Čikagą bene kanadiečiai. Vakar Čikagoje jau buvo p.p. Frenzelis, Liaukevičius, Jokubynas, Indrelienė, Batišienė ir dar keli.

Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomasis Komitetas susirinko jau vakar, kad galėtų aptarti visą eilę bendrų reikalų, surištų su pačiu Kongresu, Lietuvių tremtinių būkle ir bendrai visa Lietuvos laisvinimo kova.

Amerikos Lietuvių Kongresui pasiūsta didelė daugybė įvairių telegramų ir aukų, kurios bus naudojamos kovai dėl laisvės, nepriklausomos ir demokratinės Lietuvos."

"Naujienos" lapkričio 30 d. numeryje rašo, kad Amerikos Lietuvių Kongresan suvažiavo apie 700 delegatų iš įvairių krašto valstybių ir Kanados. Rytinėje Kongreso sesijoje buvo užregistravę 598 delegatai, o popietinės ~~sakajms~~ sesijos pirmosiomis valandomis jų skaičius pašoko iki 650. "Draugas" gruodžio 1 d. numeryje praneša, kad bendras Kongrese dalyvavusių delegatų skaičius - 702. Aukos Amerikos Lietuvių Tarybos darbams pirmąją sesijos dieną siekė 8.000 dolerių, iki Kongreso pabaigos pašoko iki apie 20.000 dolerių.

KONGRESĄ SVEIKINA

"Naujienos" lapkr. 30 d. rašo, jog Kongresą sveikino visa eilė įtakingų JAV kongreso narių, gubernatorių ir organizacijų vadovų. Kongresui sveikinimą atsiuntė Mc Cormack, JAV atstovų rūmų demokratų partijos lyderis. Gauta telegrama iš senatoriaus Walsh. Kongresą telegramomis sveikino JAV kongreso atstovai Martin Gorski, Daniel J. Flood ir Gordon. Vienas iš įtakingiausių senatorius Arthur Vandenberg pats sveikino Kongreso delegatus. Toliau laikraštis rašo, jog Kongresą telegramomis pasveikino Maryland valstybės gubernatorius O'Connor, Ohio valstybės gubernatorius Lausche, Massachusetts gubernatorius Tobin. Sveikinimo telegramą pasiuntė ir išžymusis respublikonų lyderis Harold Stassen. Tos pačios dienos numeryje "Naujienos" įsidėjo atvaizdus Illinois valstybės gubernatoriaus Dwight H. Green ir Čikagos katalikų ark. Samuel A. Stritch, kurie sveikinimo kalbas patys pasakė Kongrese.

Kongrese buvo perskaitytas Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto sveikinimas, gautas prieš pat Kongreso darbų pradžią. Prancūzijoje gyvenę lietuviai Kongresui pasiuntė telegramą, skambančią šitaip: "Linkime pasisekimo, besibeldžiant į pasaulio sąžinę ir savo žygliais vaduojant pavergtą Lietuvą." Sveikinimai gauti taip pat iš D. Britanijos ir Škotijos lietuvių. Šveicarijoje gyvenančių lietuvių vardu Kongresą sveikino Lietuvos pasiuntinys Šveicarijai Dr. J. Šaulys. Rytinėje Kongreso sesijoje kalbėjo Lietuvos konsulas Čikagoje Daudžvardis, o po pietų į Kongresą atvyko ir ministeris Žadeikis.

Kongreso dalyviams platų pranešimą apie abi okupacijas Lietuvoje, apie tikrąjį bolševizmo veidą, apie lietuvių tremtinių bėgimą į Vokietiją priežastis ir apie jų lūkesčius ir viltis šiandieniniuose darbuose padarė lapkričio paskutinėmis dienomis į JAV atvykęs Edvardas Seibutis, jaunas lietuvis, tremtinys, paskutiniu laiku gyvenęs Vokietijoje ir Danijoje.

PIRMIEJI POSĖDŽIAI

Amerikos Lietuvių Kongresą atidarė Dr. Drangelis, Čikagos Lietuvių Tarybos pirmininkas, kuris Kongreso pirmininkavimą perdavė Amerikos Lietuvių Tarybos Prezidentui Leonardui Simučiui. Priešpietinėje sesijoje neseniai iš kariuomenės grįžęs ltn. Antanas Vaivada Kongresui papasakojo apie lietuvių pastangas atgauti nepriklausomybę ir apie dabartinę lietuvių tremtinių būklę Vakarų Europoje. Popietinėje sesijoje Kongresą sveikino ir kalbėjo Ch. Rozmarek, vienas įtakingiausių lenkų organizacijų pirmininkas. Jis pabrėžė, kad lenkai tęs kovą, kol kraštas bus visiškai išlaisvintas iš raudonosios armijos ir sovietų policijos ir kad lenkų kova yra ne tik už Lenkijos, bet ir už Lietuvos laisvę.

Pirmasis posėdis pradėtas, įnešant Lietuvos trispalvę ir kartu pastatant su JAV žvaigždėtąją vėliavą, bei sugiedant Lietuvos ir JAV himnus. Kongreso prezidiuman išrinkti: pirmininku – Šimutis, vicepirm. – W. F. Laukaitis, toliau – Kriaučelis, Gugienė, Pauražienė; sekretoriatai įėjo Dr. Pijus Grigaitis, Stasys Vitaitis, Antanas Vaivada ir J. P. Poškienė. Mandatų komisijos pirmininku pakviestas Povilas Mileris, komisijos nariai: Helen Domkus, Aldona Gulbin, Dalen, Helen Vistart, Elisabeth Šamaitė, Bernice Brijūnas, Loreta Jonaitis, Mary Balanda, Josephine Mileriūtė. Nominacijų komisijon įėjo A. Aleksis, Dr. A. Montvilas ir Pivoriūnas. Finansų komisijon – J. A. Šukys, A. Valonis, V. Rėkus, Paul Miler, P. Dalen ir Ignas Sakalas. Balsų skaitymo komisija sudaryta iš K. P. Deveikio, J. Tumavičienės, Juozo Pupkos ir J. Čižausko.

Dr. Drangelio ir L. Šimučio kalbose buvo pabrėžtas reikalas visiems lietuviams patriotams, nežiūrint partinių ir ideologinių skirtumų, asmeniškumų ar išskaičiavimų, atiduoti visas jėgas lietuvių tautos laisvės ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymui. Kongresas priėmė rezoliuciją JAV prezidentui Trumanui ir pasiuntė ją tą pačią dieną, primindamas velionies prez. Roosewelto padarytus ir jo, prez. Trumano, pakartotus pasižadėjimus mažųjų tautų laisvės ir nepriklausomumo atstatymo reikalu ir prašydamas daryti visa, kad pažadai neliktų tik pažadais.

KONGRESO ŠUKIS – "VISI KOVON DĖL LIETUVOS LAISVĖS"

Lapkričio 30 d. Kongrese ministeris Žadeikis pasakė kalbą, kurioje pareiškė: "Lietuva siaubingų vilkų užpulta, bet ji kaip kraštas, kaip valstybė yra gyva. Nors bolševikų pusėje daugiau kaip 150 milijonų, – mūsų pusėje teisybė. Jie neša baudžiavą, sutarčių laužymą, mes einame su demokratijomis. Jie laisvę pripažįsta tik komunistų partijai, o kitų atžvilgiu griebiasi keršto. Religijos persekiojimas vadinamas sąžinės laisve, garbinimas diktatūros vadinamas spaudos laisve. Siekiant laisvės turi daugiau reikšmės ne žodžiai, o darbai. Kovokime, dar sulauksime laisvos demokratinės Lietuvos."

Pulk. K. Grinius, kalbėdamas apie lietuvių kovą už laisvę, pareiškė: "Kaune, Karo Muziejuje, teisingai parašyta: "Amžios kovojom, laisvę laimėjom per aukas ir pasišventimą." Dabar...

nės slaptos lietuvių kovos pradžia siekia 1940 metų - pirmos sovietų okupacijos. Kovotojų pastangos prasiveržė 1941 m. sukilimu. Kiekviena save gerbianči tauta tokiu atveju turi sukilti. /Salėj plojimas/. - Vokiečiai darė dideles pastangas sukurti lietuvių ginkluotus vienetus prieš sovietus. Vokiečiams Belgijoje pavyko į tokius vienetus sutraukti 60.000 vyrų, Prancūzijoje apie 100.000, bet Lietuvoje nacių planai visiškai nepasisekė dėl nepalaužiamo lietuvių atsparumo. Lietuvoje susidarė Vyriausias Lietuvai Išlaisvinti Komitetas, kuris tebevadovauja kovai už laisvę. Lietuvoje veikia partizanai. Maskva tuo susirūpino, atgabend net specialius sustiprinimus; net valsčiuose yra rusų policijos įgulos.

Išvada: lietuviai jau penkeri metai veda nepalaužiamą kovą. Žūsta brolis, eina kitas, eina tėvas. Lietuvio atkaklumas kovoje dėl laisvės nepalaužiamas. Lietuvių tauta prieš savo sąžinę, prieš istoriją, prieš pasaulį išliko švari - ji nesidėjo prie agresorių. Lietuvos kovotojai partizanai daugelis išskinti, išžudyti, jų jėgos silpsta, ir amerikiečiai juos turi paremti savo politine veikla."

Rezoliucijų komisijos vardu adv. K. Jurgėla Kongresui pasiūlo rezoliuciją, kurioje pabrėžiama lietuvių tautos skirtingumas nuo slavų ir kitų tautų ir primenamos lietuvių tautos kovos dėl laisvės. Rezoliucijoje, primenant Rusijos garantijas Lietuvos laisvės reikalui ir nesikišimą į Lietuvos vidaus reikalus, išvardinamos visos mūsų tautai bolševikų padarytos neteisybės: tautos pavergimas, persekiojimai, žudymai, ištrėmimai ir kt. Rezoliucijoje reikalaujama atitraukti sovietų kariuomenę iš Lietuvos, praveisti krašte laisvus rinkimus, prižiūrint ne sovietų, bet JAV ar D. Britanijos atstovams, grąžinti spaudos ir susirinkimų laisves. Lietuvių tauta turi būti priimta į Jungtinių Tautų tarpą, į Lietuvą turi būti atidarytos durys JAV spaudai, Raud. Kryžiui, JAV šalpos organizacijoms, tremtiniais iš Sibiro ir iš Europos. Rezoliucija baigiama žodžiais, jog Amerikos Lietuvių Kongresas nesigailės jėgų ir nesiliaus toliau kovoti, kol bus pasiekta Lietuvos laisvė. Rezoliucija kongreso priimta vienbalsiai.

GYVOS DISKUSIJOS

Diskusijų metu kalbėjo "Lietuvių Žinių" redaktorius St. Gabaliauskas ir Leonardas Šimutis. Pirmasis pareiškė, kad Rusija dabar, kaip pastebima iš faktų, ruošiasi karui. /"Draugas" gruodžio 1 d./. Amerikos lietuviai tų pasiruošimų aktyviai turi ypač budėti, visų pirma - remti JAV vyriausybę, kadangi Amerikos politika - yra Lietuvos laisvės politika. Mes remiame demokratines JAV pastangas. Toliau St. Gabaliauskas kalbėjo grupių sugyvenimo reikalu. Pasidžiaugė, kad po ilgo nesutarimo Karpiaus ir Jul. Smetonos grupės susiliejo su visomis kitomis patriotinėmis lietuvių organizacijomis ir šiame Kongrese įsitraukė į bendrą darbą. L. Šimutis taip pat plačiai apsisaito prie vienybės reikalo, pareiškdamas, kad kiekvieno lietuvio pareiga dirbti kartu su visais, kurie siekia Lietuvos laisvės. Kongresas priėmė dar vieną rezoliuciją, kurioje dėkojama toms valstybėms, kurios pripažįsta lietuvių tautos teises.

laisvę. Valstybių sąrašas ilgas. Rezoliucija bus įteikta visų tų valstybių atstovams Vašingtone.

Toliau Kongresą sveikindamas žymus Amerikos lietuvių veikėjas teisėjas J. Zuris pažymėjo, kad Amerikos lietuvių sūnūs įvairiuose frontuose kariavo už visų tautų laisvę, taigi ir už Lietuvos laisvę. Karas baigtas, taika laimėta, bet Lietuva dar nelaisva, tad reikia kovų už Lietuvos laisvę taikoje. J. Zuris pareiškė, kad lietuvių reikalas nėra beviltiškas, kad reikia dirbti ir kovoti, o tokį suvažiavimą mes turėsime dar kitą, tik jau ne Čikagoje, o laisvos, nepriklausomos Lietuvos senjoje legendarinėje sostinėje Vilniuje.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS DARBAI

Dr. P. Grigaitis padarė pranešimą apie Tarybos svarbiausius darbus:

-Įvairių JAV lietuvių grupių bendras žygis buvo - kelionė į Vašingtoną 1940 m., Lietuvą okupavus bolševikams. Tas atsilankymas pas prezidentą Roosevelta dar labiau išryškino reikalą bendrai visoms grupėms dirbti Lietuvos laisvinimo darbą.

-1943 m. sausio 8 d. įvykęs suvažiavimas New Yorke davė naują akstiną Tarybos veiklai. Veikimui finansuoti buvo sudarytas bendras išdas. Neužilgo buvo sušaukta didžioji Amerikos lietuvių konferencija Pitsburge. 1944 m. buvo įsteigtas Bendras Amerikos Lietuvių Fondas, tais pačiais metais įkurtas Lietuvių Amerikiečių Informacijų Centras /LAIC/.

-Per Tarybos ir LAIC išdą perėjo apie 40 tūkstančių dolerių, o su šio kongreso pajamomis - gerokai bus perviršytas numatytas planas - surinkti 50 tūkstančių dolerių Lietuvos gelbėjimo reikalui. Turint finansinį pagrindą, kaskart labiau buvo plečiama Lietuvos laisvinimo veikla. Kiekvienu pavojingiausiu momentu buvo siunčiami memorandumai vyriausybei, siunčiamos delegacijos į Vašingtoną.

MEMORANDUMAI DĖL BENAMIŲ LIETUVIŲ

Tai įvyko po Jaltos, po Potsdamo konferencijų. 1945 m. ALT turėjo du suvažiavimus. Taryba įteikė valstijoms ir karo departamentams memorandumus dėl benamių lietuvių Europoje, kurių pasėkoje JAV valdžios įstaigos pravedė Lietuvos žmonių padėties Europoje tyrimą ir padarė reikiamus pagerinimus. Tremtiniais pagelbėti sudaryta speciali tremtinių reikalams komisija, sudarytas Social Service Bureau.

Katalikai, socialistai, sandariečiai - tautininkai ir toliau bendradarbiaus. Tarybos sudėtis: pradžioje buvo sudaryta iš 4 grupių /katalikų, socialistų, tautininkų, sandariečių/, prie jų prisidėjo susivienijimai - LRKSA ir SLA, tuo būdu Tarybos sudėtin įėjo 11 asmenų.

Skubiesiems reikalams tvarkyti buvo sudarytas vykdomasis komitetas. Jis skubiai atliko visą eilę darbų, pav., šiomis dienomis varyta akcija gelbstint iš Švedijos į Rusiją norimus išgabenti Baltijos kraštų žmones. Sukelta pasaulio opinija palanki Lietuvai ir priešinga sovietų užmojams. Vienas gi svarbiausių atsiaktų laimėjimų - įvairių lietuviškų grupių bendras vieningas darbas.

Mes esame gavę JAV valdžios žodį, kad Lietuva turi būti nepriklausoma. Tą išipareigojimą vis stengiamės priminti atsilankymais, memorandumais. LAIC paduoda tą primenančius faktus. Mes savo veikimu laikome informuoti JAV lietuvių visuomenę, apsaugodami nuo bolševikiškos "truciznos".

Demokratijos, laisvės principai yra išigyvenę demokratinėje JAV visuomenėje. Demokratų nenugalėjo nacizmas, nenugalės ir bolševizmas. Tik demokratijų laimėjimas garantuos ~~garant~~ Lietuvai laisvę, būkime tad su demokratijomis toje kovoje ir susiorganizavę eikime prie Lietuvių Tautos išgelbėjimo, - baigę savo pranešimą Dr. Grigaitis.

Kilusiose diskusijose visi Kongreso dalyviai pasisakė už vieningą darbą kovoje už dėl Lietuvos laisvės.

Diskusijas baigus, pasiūlyta nauji kandidatai į Tarybą, kurią sąstatais praplečiamas, iš kiekvienos grupės parenkant po vieną skaičių kandidatų. Tuo būdu Taryba sudaroma šios sudėties: iš katalikų - kun. Ig. Albavičius, kun. Pr. Juras, adv. Mileris, Juozas Laučka, komp. A. Aleksis, E. Pauražienė, J. Grigalius, iš katalikų susivienijimo - L. Šimutis, kun. J. Balkūnas ir W. Kvetkus; iš socialistų - Dr. P. Grigaitis, S. Michelsonas, J. Stilsonas, Dr. A. Montvidas, J. Glaveckas, Pr. Tručas ir S. Bakanas; iš sandariečių - tautininkų - P. Pivariūnas, A. Deveinienė, M. Vaidyla, J. Arlauskas, K. Jurgeliūnas, J. Grinius ir S. Gegužis; iš SLA - P. Dargis, Dr. M. Vinikas ir M. Laukaitis. Kongreso nuotaika pakelta, priimant pasiūlytą Tarybos sąstatą. Kriaučelis iš Worcester įteikia 1.600 dolerių auką Lietuvai Remti Draugijos Massachusetts valstijoje, Rochesterio lietuviai įteikia 500 dolerių auką.

Kaip didžiausią Kongreso staigmeną tenka pažymėti Igno Šeiniiaus ir Žilinsko pasirašytą telegramą LAIC direktorini adv. Jurgėlai, kuri buvo įteikta Kongreso posėdžio metu ir kurioje buvo pranešta apie Švedijos vyriausybės nusistatymą kol kas neišduoti pabaltiečių sovietams ir dėl jų pradėti pasitarimus su Maskva. Šis pranešimas sukėlė didžiausią džiaugsmo audrą.

KONGRESO NARIO KALBA

Oficialioji Kongreso programos dalis buvo baigta. Pasiektas vieningumas visais klausimais. Pasiryžta nenuleisti kovos vėliavos iki pergalės - Lietuvos laisvės atgavimo. Po oficialiosios dalies Kongresas buvo baigtas vaišėmis, kuriose dalyvavo žymių JAV valdžios vyrų. Kongreso narys O'Konski prie vaišių stalo dar kartą sveikino lietuvius, nenuilstančiai vedančius kovą už laisvę, tarp kitko pareikšdamas:

"Aš esu Kongreso narys, mes turime daug problemų, ir man vargu ar yra svarbesnis dalykas kaip Lietuvos laisvė. Lietuva ir kitų tautų. Iš to, ar tie kraštai bus laisvi, mes suprasim, ar mes neveltui kariavome... Aš Kongrese balsavau už tai, kad 13 milijonų JAV vyrų būtų pašaukti prie ginklo ir kad Amerika skirtų 300 milijonų dolerių karui. Taika turės parodyti, ar mes kariavome ne veltui. Kol Lietuva pasiliks sovietų okupacijoje, aš sakysiu, kad mes karą pralaimėjome. Tie patys propagandos agentai, kurie taip lengvai parduoda Lietuvos laisvę, jie lengvai parduos ir JAV laisvę. Tie, kurie sako, kad Lietuva turi būti nepiantuota ir kūjo ženklų, yra tie patys, kurie norės, kad vietoje žvaigždėtosios vėliavos plevėsuotų vėliava su piantuva ir

kāju. Tik vakar naktį aš iš Vašingtono. Ten Baltieji Rūmai dabar pilni krepšių iš įvairių tautų, prašančių jus pridėti pinigų. Rusija prašo 6 milijonų dolerių ir atominės bombos. Visi prašo pinigų. O ko prašo lietuvių tauta? Ar pinigų, ar maisto? Ne. Ji badauja, bet ji prašo tiksliai vieno - laisvės. Ir nėra gražesnio prašymo, kaip tas /ilgas plojimas/. JAV vyriausybė sako: mes visi pripažįstame laisvą, nepriklausomą Lietuvą. Bet kas iš to, kad bolševikai mindžioja laisvės teises Lietuvoje. Šimtai tūkstančių patriotų, šimtai tūkstančių tų, kurie neina su komunistais, tremiami, uždarinėjami į koncentracijos stovyklas ir statomi prie sienų sušaudyti. Štai atlyginimas už keturių metų kovas prieš nacius. 350.000 amerikiečių žuvo ir žaizdose liejo kraują Europoje, ir jei tas kraujas tik tiek padarys, kad iš rudojo fašizmo Europą perduos į raudonąjį fašizmą, jie žuvo veltui. Kai grįšite į kolonijas, pasakykite visiems, kad dabar Amerika yra reikalinga patriotų, kurie myli laisvę, nes kitaip bus girdimas tik laisvės priešių balsas". /"Draugas", gruodžio 3 d./.

O'Konski baigus, kalbėjo gubernatorius Green, visų nustebimui kalbą pradėjęs lietuviškai: "labas vakaras", ir savo kalboje pareiškdamas daug malonių linkėjimų ir užuojautos nelaimingai lietuvių tautai.

Vaišėse buvo pasakyta dar daugiau kalbų. Po meninės programos, vaišių pabaigoje, Al. Šimutis karštu žodžiu kreipėsi į Kongreso dalyvius ir svečius, primindamas babaigiamų žudyti Lietuvos partizanų šauksmą iš Lietuvos.

Kongresas baigėsi. Delegatai išsiskirstė į įvairius JAV kampus, po Kanados miestus ir lygumas pranešti visoms lietuvių kolonijoms apie istorinius Amerikos Lietuvių Kongreso nutarimus ir uždegti visus lietuvius dar atkaklesnei kovai už Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atstatymą.

Ž I N I O S I Š T Ė V Y N E S

DAUG AMERIKIEČIAMS LIETUVIAMS SAKANTIS LAIŠKAS

"Draugas" lapkričio 14 d. numeryje paduoda ištrauką iš įdomaus laiško, kurį gavo vienas Cicero lietuvis iš giminių, gyvenančių prie Panevėžio, Lietuvoje. Laiške rašoma: "Ir vėl mes sveikiname jus po didžiosios pergalės ir išlaisvinimo. Dabar mes esame visi gyvi ir sveiki. Visko turime užtektinai. Beveik nieko nenukentėjome nuo praeinančių frontų, bet daug kas nukentėjo nuo išbėgančių vokiečių. Jūsų tėvelis tai visai nieko nenukentėjo. Jis laimingas. Jo laimė tikrai pavydėtina. Ir dabar jam labai gerai. Su laiku ir mes atsikursime ir būsime toki pat laimingi." Laikraštis pažymi, kad pati įdomiausia laiške vieta ir yra ta, kurioje kalbama apie tėvelį, kadangi minimas žmogus jau yra miręs, o todėl ir laimingas.

KAIP LIETUVOJE BUS PRAVESTI RINKIMAI

"Draugas" Nr. 266 talpina savo Paryžiaus korespondento platų straipsnį apie SSSR paskelbtus rinkimus į Aukščiausiąją Tarybą, kuriuose turės dalyvauti ir Lietuva, kaip ir visos kitos Sovietų Sąjungos sudėtyje esančios respublikos. Rinkimai įvyks vasario 10 d. Lietuvoje jau pradėta priešrinkiminė propaganda, varoma plačiu mastu per įmones, įstaigas, spaudą, radiją ir kt. Fabrikai ir įmonės išėjo į socialistines lenktynes "našaus socialistinio darbo laimėjimais atžymėti rinkimų dieną". Miestuose, miesteliuose ir kaimuose rengiami mitingai, į kuriuos atvykę agitatoriai aiškina žmonėms sovietų konstituciją ir darbo žmogaus laimėjimus Sovietų Sąjungoje. Rinkimuose tedalyvauja viena komunistų partija, statydama savo kandidatų sudėtyje ir nepartinius žmones. Kandidatų tarpe minimi Vilniaus universiteto prof. Kairiūkštis, Vilniaus universiteto politinių mokslų profesorius, buv. Naslyčių pradžios mokyklos vedėjas Rubinas, Alytaus spaustuvės darbininkė Danutė Stanilienė, dabar dirbanti vienoje Kauno spaustuvėje, ir tarnautojas Pranas Elčiukas. Renkamu ju pagal naująją įstatymą gali būti ne jaunesnis kaip 23 metų ir rinkėju – ne jaunesnis kaip 18 m. Kad būtų galima sukontroliuoti balsavusius, nuo lapkričio 15 d. visoje Lietuvoje pradėdami išdavinėti nauji vidaus pasai. Šie pasai privalomi visiems, sulaukusiems 16 metų.

NUOMONĖ APIE PABĖGUSIUS Į VOKIETIJĄ

"Naujienos" skelbia žinią apie tai, kaip Lietuvoje atsiliepiama apie Vokietijoje esančius lietuvius. Esą, apie tai viešai visiškai nekalbama. Jie tarytum mirusieji. Tačiau vyrauja nuomonė, kad Vokietijoje esantieji yra žymiai laimingesni, nors rusų buvo įtikinėta, kad vienus pabėgėlius išžudę vokiečiai, o kitus anglai ir amerikiečiai paskaitę fašistais.

MIRĖ FELICIJA BORTKEVIČIENĖ

Iš Vilniaus Jonas Šimkus amerikiečių lietuvių komunistų dienraščiui "Laisvei" praneša: "Senyvo amžiaus visuomenės veikėja Felicija Bortkevičienė numirė Kaune. Bortkevičienės veikla žinoma ne tik visoje Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje, kur yra didesnis išeivijos būrys. Dar semiai prieš pirmąjį pasaulinį karą ji su Dr. Grinium įsteigė "Žiburėlių" ir daug darbavosi jaunimo tarpe – jo švietimui. Bortkevičienė buvo "Lietuvos Ūkininko" steigėja ir šio laikraščio ilgametė redakcijos narė. Taipgi velionė buvo "Moksleivių" redakcijos narė, artimai buvo susirišusi su "Vilniaus Žinių" leidimu, kai tik buvo iškovota iš caro valdžios spaudos laisvė. Kaike pirmojo pasaulinio karo Bortkevičienė energingai darbavosi nuo karo nukentėjusių šelpime. Ji su karo pabėgėliais anuo metu vyko į caristinę Rusiją, padėjo žmonėms apsigyventi ir jaunuomenei tęsti mokslą. Velionei visuomet buvo prie širdies liaudis. Nežiūrint ar reakcija siautė, ar kitoki gyvenimo sunkumai ją lietė, niekad nepasitraukė nuo darbo, kuris surištas su žmonių laisve ir gerove. Felicija Bortkevičienė buvo Steigiamojo Seimo narė."

APRAŠYMAS, Nr. 7

Daug dirbus ir sulaukus gilios senatvės, mylimoji Lietuvos aukštė palaidota gintajame miestelyje, kur ji gimė ir augo - Krekenavoje, Panevėžio apskr." Pranešime nepaduta žiniu nei kada Felicija Bortkevičienė mirė, nei kokios mirties priežastys, nei kokios aplinkybės.

ŽYDŲ RABINAI APIE LIETUVĄ

"Naujienu" korespondentas turėjo pasikalbėjimą su dviem iš Lietuvos į Palestiną važiuojančiais žydų rabinais. Korespondento paklausti, kodėl jie išvažiuoja iš Lietuvos tuo metu, kai ten susidarė vėl sąlygos normaliam žydų gyvenimui, atsakė, jog tasai normalus gyvenimas pasidaro nepakenčiamas tą dieną, kai iš geto išėjusiam žydai reikia prisistatyti NKVD skyriuose ir pasiaiškinti, kodėl jis likęs gyvas. Abu rabinai patvirtino žinias apie didelę partizaninę veiklą Lietuvos miškuose, į kuriuos dabar siunčiamos stiprios NKVD kariuomenės dalys kovai su partizanais. Tokių išvežimų, kokius bolševikai Lietuvoje vykdė 1941 m. birželio 14-17 d.d., Lietuvoje nėra, tačiau deportuojamų skaičius žymiai didesnis, negu pirmosios okupacijos metu. NKVD agentai areštus atlieka paprastai naktimis, dirbdami įprastine tvarka.

BIMBA IŠKILMINGAI SUTIKTAS VILNIUJE

"Laisvė" gruodžio 6 d. numeryje talpina Augustino Griciaus kablegramą apie iškilmingą amerikiečių lietuvių komunistų vad. Antano Bimbos sutikimą Vilniuje. Bimba buvo siustas amerikiečių lietuvių komunistų vyr. komiteto patikrinti, kiek "amerikiečių lietuvių parama pasiekia Lietuvos žmones ir kokia parama Lietuvai reikalinga." Žymiam amerikiečiui komunistui Vilniuje buvo suruoštas tikrai turis padaryti išpūdį sutikimas ir priėmimas, kuriame dalyvavo "apie 120 literatų ir menininkų, jų tarpe rašytojai Korsakas, Vaičiūnas, Sruoga, Boruta, Tilvytis, Miškelaitis, karytė, tarytė, tarytė - Mikėnas, Gudaitis, Vienožinskis, Vaičiūnaitė, Jurkūnas, kompozitoriai - Bendorius ir Klenickis. Toliau dar minimi prof. Kaveckas, archit. Kumpis ir daugelis kitų. Minimi šie kalbėtojai: Justas Paleckis ir prof. Kostas Korsakas. Tilvytis ir Liudas Gira paskaitė savo poezijos. Kaveckui akomponuojant Kaupelytė padainavo kelias lietuvių liaudies dainas. Pianistė Juodvalkienė paskambino savo kompozicijų. Iš Bimbos pasakytos kalbos susidarė išpūdis, kad jam Lietuva iš šio susikinko padariusi nepaprastai gerą išpūdį, ir jis pats patenkintas savo kelione, o taip pat tvirtai tikis, jog "kultūriniai Lietuvos veikėjai savo darbais atstatys normalų gyvenimą mūsų nušikintoje respublikoje ir užgydys karo padarytas žaizdas." Jo kalbą susirinkusieji palydėjo garsiais valis ir sugiedojo tautos himną "Lietuva, tėvyne mūsų."

KOLIOS KNYGOS IŠLEISTOS LIETUVOJE

Kaip skelbia amerikiečių lietuvių "Laisvė", iš Valstuvinės literatūros leidyklos 1944 m. užplanuotų darbų yra išleistos šios knygos: Janonio raštai, almanachio "Pergalės" II knyga.

K.Korsak "Prieš amžinąjį priešą", B.Gorbatovo "Nenugalėtieji", Liudo Gircos prezija "Tolimųs kelius", Salomėjos Neries "Lakštingala negali nečiulbėti", K.Binkio "Jonas pas čigonus", J.Martinaičio "Jaunųjų talka", "Jūrininko Sindbado nuotyčiai" ir J.Balio "Lietuviškos pasakos". Spausdinami šie veikalai: P.Cvirkos apysakos "Ažuolo šaknys", V.Vasilevskos "Vaivorykštė", V.Grosmano "Liaudis nemirtinga", Krilovo pasakėčios, A.Venclovos "Obelis kur augalota", Montvilos "Poezija", E.Mieželaičio "Aš vyras, kaip pipiras", Gaidaro "Timuras ir jo būrys", "Tarybų Sąjungos tautų pasakos" ir K.Jakubėno "Šen, broliukai dobiliukai". Iš 1945 m. plano spausdinami šie veikalai: Duonelaičio "Metai" ir "Pasakėčios", Vaižganto "Dėdės ir dėdienės", Vienuolio "Kryžkelės", V.Reimerio "Tėvų žemė", A.Venclovos "Karo laukuose" /reportažai/, Šolochovo "Ramusis Donas" I ir II d.d., Furmanovo "Čepajavas" I d., Barto "Jėšvari mergytė", Čiurlionienės "Dvylika brolių juodvarnių" ir K.Binkio "Atžalynas."

A P I E L I E T U V Ą I R L I E T U V I U S

LIETUVIAI ITALIJOJE

Paskutinėmis informacijomis Italijoje yra apie 1.000 lietuvių. Veikia lietuviška organizacija "Lithuania", kuri turi keleta skyrių. Milano lietuviai turi net savo spaustuve, kurioje spausdinamas laikraštėlis. Lietuviai dvasininkai, kurių čia yra nemaža, aprūpina savo tautiečius ir religine literatūra. Studentai susispietę Pizoje. Lietuvius globoja pasiuntiniai Lozoraitis ir Girdvainis. Gaunama iš JAV lietuvių spauda ir laiškai. /FMV/

LIETUVIAMS TREMTINIAMS PRISIŪSTA 50 TO DRABUŽIŲ

"Draugas" praneša: "BALF pirmininkas kun.Dr.Juozas B.Končius gavo pranešimą iš Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininko iš Tūbingeno, okupuotos Vokietijos, kad ten šiomis dienomis gauta 1.340 maišų drabužių ir 62 dėžės batų, iš viso apie 50 tonų." Tame pat pranešime sakoma, kad prieš kurį laiką buvo gautas didelis siuntinys vaistų - 690 dėžių, apie 25 tonos." Toliau "Draugas" rašo, kad šie siuntiniai tikrai dalinai patenkins reikalingus pašalpos lietuvius, nes 300.000 bent vidutiniškai aprūpinti reikia ne 50, bet mažiausiai 3.000 tonų drabužių. Laikraštis mano, kad Vakarų Vokietijoje tikrai vaikių yra apie 30.000.

AMERIKIEČIAI LIETUVIAI NEUŽMIRŠTA SIBIRIEČIŲ TREMTINIŲ

Tremtinių Komisija iš New Yorko pakartotinai kreipėsi į amerikiečius lietuvius neužmiršti Sibirian ištremtųjų lietuvių ir juos galimai rūpestingiau remti siuntinėliais. Komisija gavusi iš Sibiro žinių, jog siuntinėliai ypatingai reikiama lietuviams tremtiniams. Pav., už vieną perkėlinę

klodę moteris su trimis vaikais išsinuomojo visai žiemai nedidelę pirkėlę, o už tris rankšluosčius gavo gerą daržą ir galėjo žymiai palengvinti savo vargus. Taip pat ypatingai daug gelbsti ir įvairūs medikamentai, net, pav., svaras žuvies taukų ar keliolika miltelių aspirino, kai nuo tarpu šitie daiktai Jungtinės Amerikos Valstybėse yra niekis ir kaštuoja tiktai centus. /FMV/

KARALIAUČIUJE RASTI K. DUONELAIČIO RANKRAŠČIAI

Amerikiečių lietuvių komunistų laikraštis "Vilnis" praneša, kad prof. Povilas Pakarklis, prof. Kruopas, dabartinis Vilniaus universiteto rektoriaus pad., ir rusas prof. Skazkim buvo komandiruoti į Rytprūsius tyrinėti lietuvių kultūrą liečiančių senienų ir senų rankraščių. Tyrinėjimo darbai ilgiausiai užtruko Karaliaučiaus universiteto muziejuje. Kaip laikraštis praneša, rasti labai vertingi dokumentai, liečiantys 16, 17, 18 ir 19 a. Rytprūsių lietuvių gyvenimą, rašyti lietuvių kalba. Vieni jų spausdinti karaliaučiuje, kiti Berlyne. Muziejuje taip pat rasta lietuviškų, gotiškų raidėmis atspausdintų, maldaknygių iš 16 šimtmečio ir lietuviškai vokiškas žodynas, rašytas sena lietuvių kalba. Vienoje netoli Karaliaučiaus esančioje vietovėje atrasti paties autoriaus ranka rašyti Kristijono Duonelaičio "Pavasario džiaugsmi", "Vasaros darbai" ir kitos "Metų" dalys. Taip pat surasti keli K. Duonelaičio rašyti laišškai ir jam rašytas L. Rėzos laiškas. Visi šie rankraščiai ir seni dokumentai parvežti į Vilnių.

APIE PRAVIEINIŠKIŲ ŽUDYNES

Paskutiniu laiku amerikiečių lietuvių demokratinė spauda rašo apie didžiąsias žudynes Pravieniškėse 1941 metų vasarą. "Naujienos" ir "Draugas" spalio 14-15 ir 16 d.d. numeriuose išsidėjo Pravieniškėse sušaudytų asmenų vardinių sąrašą.

JAV VYRIAUSYBĖ PAŽADĖJUSI RŪPINTIS LIETUVIAIS TREMTINIAIS

Amerikiečių lietuvių socialistų dienraštis "Naujienos" paskelbė įdomius JAV Karo Departamento Vašingtone patikėjimus lietuvių tremtinių, esančių Vokietijoje, amerikiečių zonoje, reikalų. Pereitą vasarą Amerikos Lietuvių Taryba, patyrusi apie daugelį nenormalumų lietuvių tremtinių gyvenime, išplaukusių iš per mažo amerikiečių kreipto dėmesio į pabaltijiečių reikalus, kreipėsi į JAV Valstybės ir Karo Departamentus, memorandumu pirmoje eilėje prašydama apsaugoti lietuvius tremtinius nuo nesiliaujančio sovietų politrukų sauvaliavimo, neišduoti juos sovietams ir suteikti lietuviams tremtiniams, esantiems amerikiečių zonoje, amerikiečių globą. Memorandumas buvo pailiustruotas daug fakty, iš kurių buvo aišku, jog tremtinių padėtis Europoje buvo pakankamai alinamoji daryti dėl jos pagerinimo žygį Vašingtone. Abu departamentai, priimdami memorandumą, parvėlė visišką amerikiečių lietuvių rūpesčių supratimą, pažadėjo veiklą ištirti, atitinkamai patvarkyti ir apie tai savo ruožtu informuoti memorandumą įteikusia organiza-

ciją. Memorandumas tuoju buvo pasiųstas į Vokietiją JAV karo pajėgų vadui Europoje, bet tik lapkričio 3 d. ALT buvo raštiškai painformuota apie memorandume iškeltus reikalus. Tame rašte JAV Karo Departamentas praneša ALT, jog jos iškelti faktai yra ištirti ir visi nenormalumai pašalinti. Rašte pripažįstama, jog buvo eilė atsitikimų, kai sovietų karininkai lankėsi ne sovietų piliečių stovyklose, bet kiekvieną kartą, pažymima rašte, amerikiečiai atkreipė į tai ypatingą dėmesį, o dabar ir visiškai apsaugojusi ne sovietų piliečius nuo tokių nereikalingų lankymų. Rašte taip pat pažymima, jog nežinomas nė vienas atsitikimas, kad kuris nors lietuvių būtų prievarta išvežtas į Sovietų Sąjungą "šitų neautorizuotų sovietų karininkų apsilankymų rezultate." Rašte Karo Departamentas prabrėžia, jog JAV vyriausybė pati rūpinasi lietuvių tremtinių globa. Tremtiniai, rašoma tame pačiame rašte, apgyvendinti kartu su visais kitais benamiais stovyklose arba net atskiruose namuose, gauna į dieną maisto davinį, nemažesnį kaip 2.300 kalorijų vertės, rūpinasi sudaryti tokias sąlygas, jog žiemą nereikėtų tremtiniams kęsti šaltį. Laikraštis ta proga reiškia pasitenkinimą, kad ALT šiuo žygiu į Valstybės Departamentą ir Karo Departamentą yra pasiekusi pakankamai daug, jog būtų galima būti ramiems Europoje išblaškytų lietuvių tremtinių bent artimiausių savaičių likimu.

LIETUVIAI SKULPTORIAI STATO RAUDONAJAI ARMIJAI PAMINKLĄ KARALIAUČIUJE

"Vilnis" praneša, kad lietuviai skulptoriai J. Mikėnas, Bronius Pundžius, Napoleonas Petrulis, Rapolas Jakimas, Petras Vaidada, Antanas Kėdainis ir tapytojas Vytautas Mackevičius stato Karaliaučiuje milžinišką raudonosios armijos kritusiems kariams paminklą. Šis paminklas iškils 25 m aukščio penkiakampių obelisku, kuriame bus įkomponuoti iškalti 5 bareljefai, vaizduojantieji raudonosios armijos kovas, ir prie jo bus įkomponuota keliolika raudonarmiečių figūrų iš bronzos. Visas šis darbas turi būti užbaigtas bolševikiškais tempais, t.y. per du mėnesius.

KANADOS LAIKRAŠTIS APIE TREMTINIUS

Kanadiečių laikraštis "Relations" patalpino straipsnį apie lietuvių pabėgėlių gyvenimą Vokietijoje. Straipsnio autorius aplankė apie 300 stovyklų su apie 80.000 lietuvių. Jis pasakoja, kad lietuviai išbėgo iš Lietuvos gelbėdami savo gyvybes arba nenorėdami išgyventi antrosios bolševikų okupacijos. Benamių lietuvių skaičius siekias iki 150 - 250.000. Tai žmonės, kurie neteko savo turto, namų ir tėvynės. "Ir vis dėl to iš 80.000 benamių lietuvių, kuriuos aš aplankiau", rašo korespondentas, "nesuradau nė 10, kurie norėtų grįžti į savo kraštą, kol ten šeimininkauja rusai."

P O L I T I N Ė A P Ž V A L G A

Po ilgų paruošiamųjų darbų sausio 10 d. Londone pradėti Jungtinių Tautų Organizacijos plenumo posėdžiai. Į Londoną suvažiavo 51 tautos atstovai. Pradedant posėdžius kalbą pasakė britų ministeris pirmininkas Attlee, kuris tarp kita ko pareiškė: "Mums yra aišku, kad žmonija stovi kryžkeleje. Jei pasaulis vėl prieitų prie karo, tai kultūros pažanga amžiams sustotų. Visų ginklai laimėjo, dabar stovime prieš uždavinį išlaikyti taiką, ir tai pareikalaus nemaža jėgų, tiek pat, kiek ir karui reikėjo. Tą mes turėtume įsidėmėti. Pesimistai netiki Jungtinių Tautų Organizacija, bet aš ja tikin, nes mes iš praeities klaidų pasimokėme, ir du galiūnai - SSSR ir JAV - eina su mumis. Mes sukursime saugų ir laisvą pasaulį. Mes turime laimėti ir laimėsime." Attlee kalba, kuri buvo aiški ir be jokių vingių, palydėta su dideliu pritarrimu.

Plenumo prezidentu šlaptu balsavimu išrinktas Belgijos užsienių reikalų ministeris Spaak. Kaip skelbiama, pirmieji klausimai, kurie bus svarstomi Londone, yra šie: sukūrimas komisijos, kuriai būtų pavesta tirti atominio ginklo eliminacijos reikalas; šioje komisijoje dalyvaus JAV, Didž. Britanija, Prancūzija, Sovietų Sąjunga ir Kanada; antruoju dienotvarkės punktu eis UNRRAos, kaip pagalbos organizacijos, padidinimas ir deportuotųjų klausimas. UNRRAi turės priklausyti visos taiką mylinčios tautos, kurios iki šiol dar į šią organizaciją nėra įstojusios. Jungtinių Tautų Organizacijos /UNO/ generalinis sekretorius turės laimėti nuolatinį kontaktą su generaliniu UNRRAos direktoriumi, kad laikas nuo laiko gautų pilnas informacijas apie padėtį, UNRRAos darbą ir ūkinę pažangą UNRRAi patikėtose šalyse.

Pasaulio dėmesys šiuo metu nukreiptas į Londoną, kur sprاندžiamas pats svarbiausias klausimas - kaip išlaikyti taiką? Tačiau, nežiūrint į 51 tautos geriausius norus, neramumai pasaulyje tai vienur, tai kitur vis dar pasireiškia. Korėjoje vyksta bruzdėjimai ir demonstracijos, ryšy su Maskvos konferencijos nutarimu ten įvesti rusų ir sąjungininkų mandata 5 metams. Persijos klausimas negerėja. Centrinėje Jazdo provincijoje kilo naujų neramumų, kur, Maskvos pranešimais, taip vadinamoji "liaudies partija" reikalauja teismo ir kitų valdžios pareigūnų pašalinimo. Kaip Maskva toliau skelbia, šie neramumai dar paaštrino kabineto krizę kelių naujų ministrų atsisakymo. Laukiama atsistatydinant ir viso ministrų kabineto. Sicilijoje separatistai, kurių centru yra Palermo, sukėlė neramumus, ir karabinieriai buvo priversti panaudoti tankus ir granatas. Maloni žinia ateina iš Kinijos, kur po ilgų pilietinio karo metų tarp komunistų ir vyriausybės prieitą susitarimą. Komunistai, kaip partija, įeis į Čiang Kaišeko vyriausybę.

Rumunijoje pasitarimai dėl praplėstos Grozos vyriausybės sudarymo nevyksta. Opozicijos atstovai nesutinka su Grozos reikalavimu pateikti po 3 kandidatus iš savo tarpo, iš kuria po vieną Groza pats galėtų pasirinkti. Bulgarijoje vyriausybės krizė taip pat tęsiasi. Šio pasėkoje bulgarų vidaus užsienio ministrai išvyko į Maskvą.

Palestinos klausimu pradėti pasitarimai Vašingtone, kur dalyvauja britų ir amerikiečių atstovai. Nežiūrint į visokius pasitarimus ir pasiūlymus, arabų pasaulis tvirtai laikosi savo ankstyvesnio nusistatymo žydų klausimu. Kaip pranešama, arabų taryba Jeruzalėje vėl atmetė naują britų pasiūlymą kas mėnesį į Palestiną įsileisti po 1.500 žydų.

Streikų banga Amerikoje didėja. Šalia didžiulės automobilių gamybos streikuojančių darbininkų minios, į streikus įsijungė plieno, elektros, telegrafo-telefono, mėsos konservų įmonių ir uostų darbininkai. Streikuojančių skaičius siekia 2 milijonų. Visi reikalauja atlyginimo padidinimo. Dalinai pasireiškė streikai Kanadoje ir Prancūzijoje.

K R O N I K A

POPIEŽIUS PRIĖMĖ ARKIVYSKUPĄ SKVIRECKĄ. - Popiežius privačiojoje audiencijoje priėmė Kauno Arkivyskupą Metropolitą Juozapą Skvirecką ir su juo ilgai, apie valandą laiko, kalbėjosi. Popiežius džiaugėsi pasiuktais lietuvių tautos laimėjimais nepriklausomybės laikais. Po to Popiežius priėmė Arkivyskupo palydovus kun. Gjavą ir kun. Petraitį. /MNG/

LIETUVOS VYSKUPAI KREIPIASI Į PASAULĮ. - Šiomis dienomis Romoje atspausdintas įvairiomis kalbomis ir išsiuntinėtas Lietuvos vyskupų laiškas viso pasaulio vyskups. Laiške nušviečiama labai sunki Lietuvos būklė, susidariusi šio karo pasėkoje, ir prašoma visokios pagalbos tiek Lietuvai, tiek jos svetur išblaškytiems gyventojams. Laiškas yra pasirašytas Ark. Skvirecko, Vysk. Brizglo ir Vysk. Padolskio. /MNG/

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS FULDOJE. - Fuldoje pradėtas leisti lietuvių kalba savaitraštis "Mūsų Viltis". Laikraščio atsakomybinguoju redaktoriumi pasirašo K. Romanas Klumbys. Jau išėjo du numeriai. Redakcijos ir administracijos adresas: Fulda, Lietuvių stovykla, Frankfurterstr., namas 11.

NAUJI LEIDINIAI. - Žymusis mūsų poetas Bernardas Brazdžionis mūsų mažiesiems yra nemažai eilėraščių parašęs Vytės Nemunėlio slapyvardžiu. 1945 m. lapkričio mėn. išleistas Vytės Nemunėlio eilėraščių rinkinys "Tėvų Nameliai". Išleido Spaudos Darbuotojų Sambūris "Baltija" Haffkrūge. Iliustruavo ir piešinius į matricas pervedė dail. A.M. Šinkūnas. "Tėvų Nameliai" išspausdinti rotatoriumi. Rinkinėlio 44 puslapiai. Kiekvienas puslapis gražiai iliustruotas. Jonas Kuzmickis Lohrte lietuvių stovykloje taip pat rotatoriumi spausdintą išleido eilėraščių rinkinėlių vaikams "Vieversėlis". Rinkinėlis 28 pusl., tiražas 100 egz. Rinkinėlis taip pat iliustruotas. Tas pats autorius išleido ir rotatoriumi spausdintą vaikams scenos vaizdelį "Kalėdų senelis". Angolė 28 pusl. Tiražas 60 egz. "Kalėdų senelis" gausiai ir gražiai iliustruotas.

ATGAIVINAMA KAUNO KONSERVATORIJOS DAINAVIMO KLASĖ. - Dainavimo mokytojas Jonas Butėnas, šiuo metu gyvenęs Liubecke, stengiasi atgaivinti Liubecke Kauno Konservatorijos dainavimo klasę su privalomais teorijos, dainavimo ir pianino dalykais. Jonas Butėnas kviečia visus savo buvusius mokinius norinčius tęsti studijas toliau ir taip pat norinčius naujai pradėti studijuoti dainavimą, rašyti jam laiškus Lietuvių Komiteto adresu: Lübeck, Untertrave 111/112. Darbas numatoma pradėti šių metų pradžioje. /FMV/

RAŠYTOJŲ SUVAŽIAVIMAS TUBINGENE. - Sausio 25 d. Tūbingene kviečiamas lietuvių rašytojų suvažiavimas. Laukiama atvykstant rašytojų iš visų Vokietijos zonų. Be bendrų rašytojų reikalų aptarimo bus pasirašytas atsisaukimas į viso pasaulio rašytojus.

ČIURLIONIES ANSAMBLIS ĮSIKŪRĖ PRANCŪZŲ ZONOJE. - Populiarusis Čiurlionies ansamblis, gyvenęs prie Bodeno ežero, naujai įsikūrė prancūzų zonoje mažame miestelyje Dettingene, netoli Tūbingeno. Neseniai ansamblis buvo išvykęs į anglų zoną, kur davė visą eilę koncertų lietuviams ir anglų kariuomenės kariams. Artimiausiu laiku ansamblis duos koncertą Nūrtिंगene lietuviams.

BAIGIAMAS SPAUSDINTI RAŠYTOJŲ METRAŠTIS. - Lietuvių rašytojų metraštis "Metai" jau baigiamas spausdinti. Knygą leidžia "Patrios" leidykla. Metraštis bus gausiai iliustruotas.

IŠEIS VAIKAMS LAIKRAŠTIS. - Lietuvių Raudonojo Kryžiaus Valdyba yra gavusi leidimą vaikų laikraščiui "Žiburėliui" leisti. Laikraštį redaguos jo senas redaktorius rašytojas Stepas Zobarskas. Siame laikraštyje bus atskiras skyrius skautams, kuriuos Liet. Raudonasis Kryžius yra pasiėmęs globoti.

NURTINGENE PRADEDA VEIKTI GIMNAZIJA. - Sausio 14 d. pradeda darbą Nūrtिंगeno lietuvių gimnaziją. I. 14-15 d. d. bus patikrinamieji egzaminai tiems mokiniams, kurie neturi gimnazijos lankymo pažymėjimo. Gimnazijoje veiks visos klasės. Mergaitėms ir berniukams, atvykusiems iš kitų vietovių, yra atskiri bendrabučiai. Užsirašiusių mokinių yra apie 100, ir jų skaičius su kiekviena diena vis didėja. - Naujieji Metai buvo sutikti bendrai prie alučio ir užkandžių. Buvo išpildyta savo pajėgomis sudaryta meninė programa: eilėraščiai, solo dainos, vyrų balsų trio ir kt. - Nuo Naujų Metų pradėta leisti radijo ir vidaus žinių biuletenis "Mūsų Informacija", spausdinama rotatoriumi. Taip išleista du sieninio neperiodinio laikraščio "Svetimøj Padangėj" numeriai.

PADEKA. - Ponui J. Daugirdui, aukojusiam "Apžvalgos" leidimo reikalams RM 30, -, redaktinis kolektyvas reiškia padėką.

"Apžvalga" išleidžiama tris kartus per mėnesį: 10, 20 ir 30 d. d. Adresas: Nūrtिंगen, Katharinenstr. 31/1, /Nūrttingen/.